

Տ. ՎԱԶԳԵՆ ԵՊԻՄԿՈՊՈՍ ՄԻՐԶԱԽԱՆՅԱՆԻ ՔԱՐՈԶԸ՝ ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ ՄԱՏՈՒՅՎԱԾ ՈՒԽՏԻ ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(20 հուլիսի 2003 թ.)

«Հաւատամք յեկեղեցի սուրբ, զթողութիւն
մեղաց, հաղորդութեամբ սրբոցն»:
(Ժամագիրք)

«Յանուն Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն»:

«Հավատում ենք Սուրբ Եկեղեցուն, սրբերի հաղորդությամբ մեղքերի թողությանը»:

Միրելի հավաքացյալ հայորդիներ, ուխտավոր քույրեր և եղբայրներ.

Սուրբ Գրիգոր Տաթևացին այս մեկ նախադասությամբ ամբողջացրել է խորհուրդը Եկեղեցի հասկացության: Այս խորհրդով է, Եկեղեցուն հավաքալով է, որ մենք հավաքված ենք այսպեղ աղոթքի, որ մենք շարունակում ենք լինել մեկ մասնիկը ողջ քրիստոնյա աշխարհի, և այս հավաքով է, որ ամեն օր մենք մեկ մոմ ենք վառում մեր հոգու փրկության համար, դիմում մեր սրբերի բարեխոսությանը, որպեսզի Եկեղեցին ամբողջական դառնա, որպեսզի մեր սրբերի բարեխոսությամբ մեր մեղքերին թողություն լինի և դրանով կարողանանք ազապ հաղորդվել մեր Աստծո հետ:

Աստված իրապես խոսեց մեր հայրերին, և մենք անկեղծորեն հավատում ենք Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի տեսիլքին, հավատում ենք ոչ միայն, որ պարամությամբ և ավանդությամբ փոխանցվեց մեզ, հավատում ենք Ս. Էջմիածնի առաքելության միջոցով, հավատում ենք, որ Էջմիածինը իրապես ոչ միայն պարամություն է, այլ նաև առաքելություն, և այդ առաքելությունն է, որ դառնում է մեզ համար խորհուրդ ու մեզ փառում պարամության գիրկը՝ անդրադառնալով այդ մեծ տեսիլքի խորհրդին, որ ավելի էր, քան ինքը՝ տեսիլքը, և այդ տեսիլքով է, որ այսօր մենք ունենք Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը և այս օրինյալ հողը:

Մեզ համար, որ Հայաստանի սահմաններից դուրս ենք ծառայում, Հայաստանի այս օրինյալ հողը և Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի օրհնությունն ավելի ենք զգում, երբ զալիս ենք այսպեղ, քայլում ենք Մայր Աթոռի պարիսպներից ներս, մտնում ենք Ս. Էջմիածնի Տաճար, փենում ենք, որ այսպեղ օրինյալ հող է, այսպեղից մենք զորություն ենք ստանում, ուժ ու ջերմություն ենք ստանում, որը մեզ օգնում է մեր ծառայության մեջ: Էջմիածինն առաքելություն է այսօր՝ իր բազմաթիվ գործերով, իր 30-ից ավելի թեմերով, ավելի քան 50 եպիսկոպոսներով, ավելի քան 80 վարդապետ-աբեղաներով և 80 ու ավելի սարկավագներով և 100-ից ավելի քահանաներով, իր բազմահազար և բազմամիլիոն հավաքացյալներով, իր կառույցներով, իր պարամությամբ, և եթե երբևէ մեկը փորձի հասկանալ Էջմիածնի խորհուրդը, նա անպայմանորեն պետք է տեսնի, որ սա անհասանելի խորհուրդ է, անճանաչելի խորհուրդ է ու անպարագրելի խորհուրդ:

Տեղին է, որ մենք Ս. Գրիգոր Նարեկացու խոսքերով այդ խորհուրդը բացատրենք՝ ասելով, որ անմերձենալի հեռավոր և անընդմիջելի մերձավոր: Իրապես, երբ մենք սիրում ենք մեր Էջմիածինը, երբ շաղախում ենք Էջմիածինը մեր հոգուն ու դարձնում ենք մեր անվան պես, նա դառնում է մերը, մեր հարազատն ու մեր սիրտը ու մեր հոգին, աշխարհի որ մասում էլ որ մենք բնակվենք, բայց եթե մենք նույնիսկ Էջմիածնում ապրենք, ծառայենք այսպետի ու չսիրենք, անմերձենալի հեռավոր է նա դառնում: Այս խորհուրդը մեծ է, որքան էլ որ մեր բանաստեղծները փորձել են հայ Եկեղեցին, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը բացատրել իմենք բանաստեղծությունների ու խորհուրդների միջոցով՝ դարձնելով նրան իբրև երկինք բարձրացող գաղտնի ճամփա ունեցող հասարակություն, միևնույն է, Էջմիածինը մեզ հաբար մնում է խորհուրդ, սիրելի հավատացյալներ, և այդ խորհրդին անհրաժեշտ է մոտենալ ամենայն զգուշությամբ և նրբությամբ: Երբեմն ամենօրյա առնչություններով և արարողություններով գուցե թվում է, թե խորհուրդները հասարակ ու ճանաչելի են դառնում, ամենևին այդպես չէ, որովհետև մեր ծնողը մեզ համար չի դառնում սովորական, որովհետև նա մնում է ծնողական խորհրդի մեջ, անհասանելի մայրական զգացումների մեջ, նույնը նաև Մայր Եկեղեցին, Մայր Տաճարը, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը:

Ահա այսօր մենք, իբրև այս Տաճարի սպասավորներ, այդ զգացումով ենք այստեղ: Գուցե վիրահայությունը մի ուրիշ կերպով է զգացել այս խորհուրդը, որ 200 փարիներ առաջ Քրիստիսի հայաբնակ վայրում խոյացրել է դեպի վեր մի նոր Էջմիածին, ուր նույնիսկ անհավատության ամենադաժան փարիներին այդ եկեղեցու դռները չեն փակվել, խուսկ և աղոթք է այնտեղ ծխացել: Ահա խորհրդի հասկացողության մի կերպ ու ձև, որ վիրահայությունը փարիներով իր ավանդապատկությամբ ընկալել և ունեցել է և այսօր, կանգնած այս Տաճարի խորանի վրա, նորից մեր մտածումները բնեղվում են դեպի մեր Եկեղեցու հայրերը այն մեծ խորհրդով, որ իրավ և հավասարալ հայությունը կա և ապրում է՝ հոգևոր խարխիս ունենալով Ս. Գրիգոր Լուսավորչի աջը և Ս. Էջմիածինը:

Հայությունն ո՛վ է առանց Էջմիածնի, այնպես, ինչպես մարդկությունն առանց Քրիստոսի է, այդպես էլ կարող է լինել հայությունն առանց Ս. Էջմիածնի: Մայր Աթոռն առանց Քրիստոսի՝ ոչ ոք, և հայն առանց Ս. Էջմիածնի՝ ոչինչ: Սա է մեր ուժն ու գործությունը: Եթե կորցնենք մեր Էջմիածնի հավատքը, ապա մենք կորած ենք. չէ՞ որ աշխարհի փարբեր անկյուններում այնքան ազգային հավատքի, կրոնական, մշակութային մարտահրավերներ են այսօր ուղղվում հայության դեմ, որ եթե դույզն իսկ չափով կորցնենք Էջմիածնի խորհուրդը, մենք կդադարենք հայի մեր տեսակից, մեր կերպից ու ձևից, մենք չենք կարող այլևս ստեղծել Կոմիտասի պես մեծ երաժշտություն, մենք չենք կարող երգել մեր հոգևոր շարականները, մեր աղոթքները: Կորցնելով այդ ամենը՝ մենք կորցնում ենք ինքներս մեզ:

Եվ, սիրելիներ, ամենամեծ սերը, որ մենք կարող ենք կենդանի կերպով փառել Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի նկարմամբ, մեր հավատարմությունն ու հարազատությունն է այս Աթոռին: Ամենքս էլ գիտենք պատմությունը Ս. Էջմիածնի, գիտենք Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսության տեղափոխությունները և, վերջապես, 1441 թ. վերադարձը այստեղ, Արևելյան Հայաստան: Հավատում ենք, որ Ս. Էջմիածնի Արևելյան Հայաստանում գրավելով է, որ հայությունն ունի այս մի փոքրիկ հողակտորը: Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի այս օրհնաբեր Տաճարի գոյությամբ էր, որ բազմաթիվ նվաճողներ չկարողացան վերջնականորեն ջնջել հա-

յությունն այս աշխարհից: Եթե մեր հայրենիքի Արևմտյան մասը ոչնչացրին, ապա Արևելյան մասը Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի միջոցով կարողացավ գոյատևել, և ահա այսօր մենք ունենք Հայաստանի Անկախ Հանրապետությունը:

Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինն առաքելություն է, և մենք բոլորս այսօր այդ առաքելության մեջ ենք ամենապարզ խոնարհ մեր սպասավորից մինչև ամենաբարձրը և մեր հավատացյալ ժողովրդով այս մեծ խորհրդի նավից ոչ ոք թող դուրս չգա: Այս նավը բոլորիս՝ ողջ հայությանը Հայաստանում թե Սփյուռքում և թե՛ Արցախում ապրող, առաջնորդելու է դեպի նավահանգիստը խաղաղության, և այս մեծ խորհուրդը թող մեզ օգնի, որ մենք հավատարիմ ու հարազատորեն կանգնենք մեր Վեհափառ Հայրապետի կողքին, մեր նպաստը բերենք Նորին Սրբության ծրագրերի իրականացմանը, մեր բոլոր եկեղեցիներում աղոթք բարձրացնենք Հայոց Հայրապետի արևշապության համար, որ կարողանա նա էլ, իբրև մեր եկեղեցու, մեր ազգի Հայր, նայի մեզ, հովվի մեզ և իր բարի աչքով և օրհնությամբ գորացնի ողջ հայությանը:

Ահա այս մտածումներով, սիրելիներ, իբրև ուխտավոր և ուխտապահ ժողովուրդ վերահայոց, եկել ենք Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին՝ ասելու, որ մենք շարունակում ենք հարազատ գավակները մնալ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի և մեր եղբայրական ողջօյններն ենք բերել Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի մեր ողջ միաբանությանը՝ եպիսկոպոսական դասին, վարդապետներին, սարկավագաց ու դպրաց դասին, Մայր Տաճարի լուսարարապետությանը, որն այնքան շքեղորեն պահում ու պահպանում է այս Տաճարը, նաև Մայր Տաճարի երգչախմբին, որն այսօր այնքան փառահեղ կապարեց Պապարազը մեր Կոմիտաս մեծ վարդապետի:

Թող գորանա հայությունն իր Էջմիածնով, և Էջմիածնի օծման 1700-ամյա այս մեծ խորհրդով դեպի նոր նվաճումներ գնանք այժմ և հավիտյանս հավիտենից. ամեն: